

TEMA 4. L'ÉSSER HUMÀ COM A ÉSSER SOCIAL

1. Som éssers socials

Els éssers humans vivim en societat, es defineix com un conjunt d'individus que viven junts i que tenen els mateixos interessos.

2. Poder i legitimitat

Les societats tenen una organització de caràcter obligatori, aquesta organització s'anomena poder polític, es defineix com la capacitat per obligar als altres a actuar d'una manera determinada.

Tipus de poders polítics:

El poder polític és legítim quan aquells que l'han d'obeir el consideren vàlid, és a dir, just i moral.

- DIFERÈNCIA ENTRE PODER I AUTORITAT

Poder: Capacitat per aconseguir que els altres obeeixin les ordres.

Autoritat: Quan aquells que han d'obeir les ordres respecten i valoren aquell que les dona.

- DIFERÈNCIA ENTRE LEGALITAT I LEGITIMITAT

Una cosa legal és aquella que compleix estrictament les lleis. Legalitat:

Compliment estricta de les lleis.

Legitimitat: Consideració d'allò just i moral, és a dir, correcte.

La legitimitat no és estable, depèn de la societat i del moment, ja què és allò considerat just i moral, i la moralitat també varia segons la societat i l'època. La legitimitat serveix per veure si les lleis són justes i moralment correctes.

2.2. La legitimació del poder polític (segons Max Weber).

El poder polític s'ha legitimat durant la història de 3 maneres principals.

Formes de legitimació segons Max Weber: (tradicional, carismàtica, racional-legal).

2.1. Forma de legitimació tradicional

El poder es legitima a través de la tradició. Se considera que determinades famílies o classes socials que han tingut el poder des de sempre és natural que el continuen tenint.

Característiques:

1. Es basa en la creença en el caràcter hereditari de les aptituds (servir o no per fer una determinada cosa) de lideratge.
2. Sovint aquesta forma de legitimització, es revesteix (tenir un suport exterior) d'una justificació religiosa.
3. No es recolza en factors racionals com l'experiència del govern o capacitat de treball sinó únicament en l'herència.

2.2. Forma de legitimació carismàtica

El **carisma** és una espècie de do (don) que tenen unes determinades persones que les fa

especialment indicades per atreure i mobilitzar a la població.

És característic dels moviments revolucionaris i de les transformacions polítiques sobtades. Exemples de líders carismàtics: Fidel Castro, Che Guevara, Aitolah Khomeini, Simón Bolívar.

La població legitima el poder d'aquestes persones perquè les considera vàlides per transformar la societat. Característiques:

1. És similar a la tradicional ja que es basa en atribuir una suposada qualitat excepcional a un líder.
2. Es diferencia en que aquesta qualitat és personal i no hereditària.
3. El prestigi d'aquests líders no es basa en factors racionals, sino que es basa en les emocions i sentiments que desperten determinades persones.

2.3. Forma de legitimació racional - legal

El poder es legítima a través de la llei i aquesta dona autoritat ja que ha sortit de la voluntat popular.

És típica de les democràcies representatives o indirectes. Característiques:

1. L'Estat té el poder legítim perquè és fruit d'un acord racionalment acceptat per la majoria de ciutadans.
2. És una forma d'autoritat plenament racional, perquè abans hi ha hagut una campanya on es podia argumentar a favor i en contra de cada candidat a ocupar el govern.
3. Poques vegades aquest tipus de legitimació es dona de manera pura, ja que sovint als líders democràtics se'ls demana tenir un cert carisma, a part de capacitat organitzativa i de treball.

3. Ètica i política

Els grecs, com Aristòtil, no separaven l'ètica i la política, defensaven que anaven lligats. El ciutadà intentava aconseguir la felicitat individual (ètica), però, al mateix temps el poder polític havia d'aconseguir donar les condicions perquè el ciutadà pogués aconseguir el seu objectiu.

Segons Aristòtil la política és la continuació de l'ètica a nivell general. Així doncs, pels grecs ètica i política van fortament lligades.

3.1. Política Aristotèlica

El realisme polític aristotèlic:

Realisme? Perquè a diferència de Plató, Aristòtil estudia la política real d'aquell moments. El filòsof va estudiar 158 constitucions de diferents ciutats i va arribar a la conclusió que hi ha dos factors que defineixen els règims polítics:

- 1r- Si els governants cerquen el bé comú (just) o particular (injust).
- 2n- Nombre de governants.

Aristòtil pensa que un règim just pot passar a ser un règim injust quan degenera.

Esquema que feia Aristòtil:

N. GOVERNANTS	JUSTOS (Cerquen el Bé comú)	INJUSTOS (Cerquen el seu Bé particular)
UN	MONARQUIA	TIRANIA
VARIS	ARISTOCRÀCIA	OLIGARQUIA
MOLTS (el poble)	REPÚBLICA	DEMAGÒGIA-----> Grup de gent que governa influït al poble per mitjà d'arguments emocionals.

3.2. Nicolau de Maquiavel -----> Separació de l'ètica i política.

Nicolau Maquiavel és el primer teòric que separa radicalment ètica i política. Això **marca definitivament l'època moderna**. En el seu llibre El príncep, Maquiavel afirma que la política ha d'ocupar-se només de la manera com exercir el poder amb eficàcia. Perquè aquest saber pugui ser útil cal separar-lo de les consideracions ètiques. Un bon governant ha de ser poderós, els actes immorals poden estar justificats si permeten augmentar i consolidar el poder.

Recomana que el govern tingui una bona imatge però una cosa és el que diu i una altra el que fa.

Pensa que la política és una ciència que té les seves pròpies lleis, això vol dir, que hi ha unes regularitats que es van complint. La distinció entre l'ètica i la política, amb el temps, va permetre el desenvolupament de la **ciència política** que s'ocupa d'analitzar de manera empírica les diferents formes de govern i d'organització social. Però aquesta disciplina no és capaç de dir-nos quina és la forma d'organització social més adequada ni com hauríem de dissenyar la política per viure en un món millor. D'aquestes preguntes, que no tenen resposta empírica, se n'ocupa la **filosofia política**.

4. Teories sobre l'origen de la societat

Hi ha dues grans teories sobre l'origen de la societat:

TEORIA DE LA SOCIABILITAT NATURAL Segons Aristòtil, els humans vivim en societat de manera natural. Som éssers socials per naturalesa. Sempre hem viscut en societat, això fa que la nostra felicitat i els nostres objectius depenguin de la convivència dintre del grup. Per això anomena ZON POLITIKON¹ a l'ésser humà.

A l'antiga Grècia, els filòsofs sofistes van defensar que la societat és una creació humana, inventada per tal de facilitar la nostra vida en comú. Segons aquesta teoria, la societat té un origen artificial, perquè és el resultat d'un conveni.

Aristòtil, en canvi, estava convençut que els éssers humans som socials per naturalesa. Les persones necessitem viure en societat perquè la sociabilitat forma part de la nostra essència

humana des del moment mateix del naixement. Ningú no pot arribar a ser veritablement humà si viu al marge de la societat.

Per Aristòtil, l'ésser humà és social per naturalesa ja que només pot assolir la felicitat convivint amb els altres.

Aquesta opinió es va mantenir en vigor durant molt de temps, fins que va començar a ser qüestionada a l'entrada de l'Edat Moderna.

TEORIA CONTRACTUALISTA Teoria rival de la sociabilitat natural aristotèlica. Diu que els humans vivim en societat perquè hem fet un pacte, és a dir, la societat és el fruit d'un pacte o contracte social. La societat no seria un fet natural sinó artificial tal com pensaven els sofistes.

Per entendre aquesta teoria hem de començar per entendre com vivien els humans abans de fer aquest pacte que originaria la societat. Es refereixen a aquest estat pre-social com a **estat de natura** o estat en el que vivien els humans originàriament abans que es creés la societat. En realitat aquesta és una hipòtesi que fan els autors contractualistes sobre com devia ser aquest estat de natura.

5. El contractualisme a l'Edat Moderna

Veurem aquest tres filòsofs defensors del contractualisme:

- Thomas Hobbes
  - John Locke
  - J.Jacques Rousseau
- **THOMAS HOBBS (1588-1679)** (Sempre acaba defensant la monarquia absoluta.)

Estat de natura:

Es caracteritzava perquè no havia cap tipus de llei i imperava l'egoisme de tots. Tothom només mirava per ell, per tant, acabava sent una guerra de tots contra tots. Els individus especialment violents gaudien d'una gran llibertat però era temporal. La resta de individus vivien en un estat de terror. Hobbes ho descriu amb l'expressió *Homo homini lupus* (l'ésser humà és un llop pels altres homes).

Segons Hobbes van acabar fent un pacte (pacte de subjecció) que és irreversible. Consistia en que els individus cedeixen els seus drets a un poder fort (individu o un assemblea), aleshores aquest poder fort té la missió de garantir la seguretat de tots els individus, però a part d'això no té cap altra limitació.

Això és una justificació de la monarquia absoluta. Es basa en la creença que com més fort sigui el poder del governant, millor funcionarà la societat.

FRASE FAMOSA: *Homo Homini Lupus* (L'home és un llop pels altres homes). OBRA: *El Leviathà*².

- **JOHN LOCKE (1632-1704)** (Filòsof empirista i pare del liberalisme)

Estat de natura:

Els humans viuen primitivament sense cap estat de guerra permanent. Tots eren lliures i iguals, amos de si mateixos. Segons Locke a l'estat de natura ja havia una sèrie de drets naturals.

- La vida - La llibertat - Propietat privada.

Aleshores faran un pacte. Pacte reversible. Els individus no renunciïn completament als seus drets i si el poder sortit d'aquest pacte no compleix la seva funció, els individus recuperaran els seus drets i substituiran aquest poder per un altre.

Aquest poder també té la missió de garantir els drets individuals i evitar la confrontació dels individus.

John Locke defensava amb la seva teoria una monarquia parlamentària i un Estat liberal.
OBRA: *Tractats sobre el govern civil* (1689)

- **J.JACQUES ROUSSEAU (1712-1788)**

Rousseau va ser un filòsof de la Il·lustració francesa³ que reflexiona sobre la qüestió de la desigualtat humana.

Estat de natura:

El descriu com un estat on els humans eren autosuficients i lliures de tendències agressives. Segons ell no havia res en els humans primitius que els encaminés a crear una societat. Rousseau, pensa que l'ésser humà és bo per naturalesa.

El descobriment de la propietat privada va ser el que va introduir la desigualtat entre els humans. La propietat privada introdueix la desigualtat, l'egoisme i la violència.

Rousseau proposa un pacte social per reconduir la situació.

Fent aquest pacte, els individus cedeixen una part de la seva llibertat no un sobirà sino a la voluntat general (voluntat de la majoria) que és la voluntat del col·lectiu d'individus quan preté el bé comú de manera lliure i responsable.

Obeint la voluntat general cada individu al cap i a la fi s'obeirà a si mateix ja que a vegades la voluntat general coincidirà amb el que ell ha votat encara que d'altres no, una cosa compensarà l'altra .

D'aquesta voluntat general que representa la sobirania dels individus provenen totes les lleis i decisions polítiques, ja que el poder només pot provenir dels individus que conformen la societat. D'aquí el concepte encunyat per Rousseau de la **sobirania popular** que té una forma influència en la democràcia actual.

L'objectiu d'aquest pacte serà restablir la igualtat.

FRASE: L'home és bo per naturalesa, és la societat qui el corromp"

OBRA: *El contracte social*. 1762

6 . Estat i societat

6.1 El poder de l'Estat

La forma d'organització de la nostra societat començà a desenvolupar-se a principis de l'Edat Moderna, on el sistema feudal entrà en crisi i es substituï per un altre model (l'Estat - nació). Aquí es formaren els estats nacionals que formen el marc polític actual.

Per definir l'Estat hi ha tres característiques fonamentals:

1. La primera, l'Estat és una institució que **ostenta la sobirania** (poder polític) ja que disposa del poder suprem. Aquest, és legítim quan els habitants sotmesos a la seva influència reconeixen la seva autoritat.
2. La segona, aquest Estat exerceix dins un **espai geogràfic delimitat**, que diferencia el territori del propi estat o d'un altre.

3. La tercera, estén la seva influència **a la població** de dins el territori, subjecta a les normes i a les lleis dictades pel poder estatal.

Estat: Institució que ostenta la sobirania en les societats modernes. Aquest disposa d'una estructura administrativa que exerceix el poder sobre una població determinada que viu dins d'un territori amb fronteres clarament establertes.

Max Weber, donà més atenció a la seva legitimitat ja que segons ell, l'Estat és l'única institució que pot utilitzar la violència de manera legítima.

6.2 L'Estat i la societat civil

Anomenem **societat civil** aquest conjunt de persones i de grups que no depenen directament de l'Estat però que, amb la seva activitat, contribueixen al millorament de la nostra convivència.

Aquesta, inclou una gran diversitat d'organitzacions voluntàries com ara les associacions de veïns, els sindicats, les congregacions de fidels que comparteixen una mateixa religió, les organitzacions de voluntaris, les associacions d'oci i de lleure, etc.

7- Ideologies Polítiques:

El liberalisme, l'anarquisme, el comunisme, el socialisme democràtic i el feixisme.

7.1. EL LIBERALISME

Filosofia política social i econòmica que parteix de l'individualisme. Considera el respecte a les llibertats personals i a la lliure iniciativa dels individus la regla fonamental que permet el desenvolupament de la personalitat humana i l'extensió de societats creadores de benestar.

Per a un liberal ètica, política i economia han d'obeir els següents principis:

- Dret a seguir la pròpia consciència, sense acceptar cap dogma polític o religiós.
- Dret a la diferència, com a expressió de la pròpia personalitat.
- Llibertat personal només limitada per la llibertat dels demés.
- Limitació i control del poder de l'Estat a través d'altres institucions (divisió de poders) per evitar que un poder excessiu pugui posar en perill els drets individuals.
- Laïcisme polític. El poder polític no ha de tenir interferències religioses. (Separació Estat - Església o qualsevol altre entitat religiosa).
- Sobirania popular. El poder emana del poble, és a dir dels ciutadans.
- Sufragi universal. Tots els ciutadans tenen dret a vot.
- Parlamentarisme. El parlament és el màxim òrgan de poder ja que representa la voluntat general del ciutadans. Per mitjà del debat i la deliberació els diputats decideixen les accions polítiques.
- Els individus tenen una sèrie de drets i llibertats fonamentals que són inalienables.
- Constitució. Document que fixa les normes del joc polític, els òrgans del poder i la relació d'aquests òrgans amb els ciutadans i llurs drets.
- Economia de mercat (Very important). El procés econòmic s'organitza espontàniament i simplement per la lliure iniciativa dels individus a l'hora de comerciar. Les lleis del mercat (l'oferta i la demanda) fan que aquest s'autoreguli

contínuament. L'Estat no ha d'intervenir en l'economia, sols ha d'assegurar la lliure competència.

Pensadors principals: John Locke, Adam Smith, Montesquieu, Rousseau, Voltaire, Jeremy Bentham, etc.

7.2. L'ANARQUISME

L'anarquisme és una ideologia política que segueix els corrents filosòfics de Bakunin.

És una ideologia sorgida a l'època burgesa (mitjans del segle XIX). Els anarquistes rebutjaven l'acció política, la creació dels partits obrers i la participació en institucions oficials. Diuen que una vegada destruït el sistema capitalista també era necessari l'abolició de l'Estat. Que qualsevol forma d'autoritat (Govern, exèrcit, policia) oprimia la llibertat de l'individu.

Alguns grups anarquistes perseguïen el camí d'atentats terroristes per intentar dinamitar la societat burgesa i també tingueren una gran actuació en el món sindical amb accions directes per aconseguir millorar les condicions de vida dels treballadors.

Característiques:

- Oposició a l'Estat i abolició. Els anarquistes s'oposen a tota autoritat que estigui per damunt de l'individu.
- Qualsevol forma d'autoritat (govern, exèrcit, policia) oprimeix la llibertat de l'individu.
- L'anarquisme creu amb la bondat natural de les persones (idea que prové de Rousseau)
- Els anarquistes rebutjaven l'acció política, la creació dels partits obrers i la participació en institucions oficials.
- Individualisme radical dels anarquistes. L'autoritat només pot sortir dels propis individus.
- Oposició total a la religió
- Pretenen una igualtat social i econòmica
- L'abolició (eliminació) de la propietat privada.
- L'educació ha de permetre que totes les persones pensin per elles mateixes.
- Promouen la solidaritat entre persones i el pacifisme polític (no tot l'anarquisme ha estat pacifista).

Teòrics de l'anarquisme:

Pierre- Joseph Proudhon.
Piotr Kropotkin.
Mijail Bakunin.
Sergei Netxaiev.

7.3. EL COMUNISME

Anomenat també socialisme científic perquè Marx va fer un estudi profund sobre els sistemes econòmics que havia viscut la humanitat al llarg del temps i es fonamenta en aquest per desenvolupar les seves teories. Els principals autors del comunisme foren Karl Marx i Friedrich Engels. Junts varen escriure el Manifest comunista (1848).

-El comunisme és una teoria política i filosòfica que critica el sistema capitalista. Se caracteritza per defensar la propietat col·lectiva dels mitjans de producció. És a dir, els mitjans de producció no han de ser d'una sola persona o grup, sinó de tothom (societat).
-Una altra característica és que l'Estat planifica l'economia per evitar l'explotació de les persones i satisfer les demandes

OBJECTIU----> Pretén arribar a la societat igualitària sense classes socials ni explotació.

IDEES PRINCIPALS DEL COMUNISME MARXISTA:

1- Materialisme històric. Tota la història de la humanitat s'explica a partir de canvis purament materials. Les relacions de producció determinen les societats. Una societat agrícola té unes lleis i valors mentre que una industrial en té unes altres degut al seu sistema productiu.

2- Crítica de l'explotació capitalista. Marx després d'estudiar els economistes i la societat se n'adona que a les societats capitalistes no es paga al treballador tot benefici que ha generat (plusvàlua), sinó només se li paga una part. Quan l'amo s'apropia de la plusvàlua és genera l'explotació degut que es sotmet l'obrer a unes condicions de vida en molts casos miserables.

3- Lluita de classes i revolució. Al llarg de la història sempre hi ha hagut lluita entre opressors i oprimits per exemple: Amos vs esclaus; Nobles vs pagesos i artesans; Burgesia vs proletaris. La lluita de classes segons Marx acabaria generant una revolució que crearia una societat sense classes.

4- Dictadura del proletariat i partit únic. Amb la revolució, el proletariat agafaria el poder i establiria una dictadura per imposar el camí cap a una societat igualitària. El partit únic és el partit comunista.

5- Societat comunista, societat a la qual vol arribar el comunisme on no hi ha classes socials ni explotació. Teòricament segons Marx a aquesta etapa final es podria prescindir de l'Estat ja que no suposaria cap tipus d'explotació.

7.4. EL SOCIALISME DEMOCRÀTIC O SOCIALDEMOCRÀCIA

Neix de la mateixa font que el comunisme marxisme però no comparteix alguns dels seus punts fonamentals com la lluita de classes, la dictadura del proletariat o la pràctica revolucionària. Comparteix en canvi l'objectiu comú d'arribar a una societat sense classes on no hi hagi explotació i tothom pugui veure satisfetes les seves necessitats, caracteritzada per la justícia social.

El socialisme democràtic pensa que és possible arribar al mateix objectiu final sense la violència, transformant el capitalisme des de dintre mitjançant un procés de reformes polítiques i econòmiques graduals. Davant el marxisme o comunisme (que, recordem, parlaven de la dictadura del proletariat, i no són sinó una variant d'ideologia autoritària que nega les llibertats bàsiques de l'ésser humà), el socialisme democràtic és un decidit partidari de la democràcia anomenada liberal, burgesa o formal (parlamentarisme).

Objectius:

- Antidiscriminació (igualtat d'oportunitats, superació de la desigualtat home/dona, lluita contra la marginació i el racisme);

- Redistribució (repartiment de la riquesa social i cultural generada per la societat, renda mínima per a qualsevol ciutadà,
- Impostos progressius com a mètode d'obtenir diners per satisfer necessitats socials,
- Ampliació i extensió de serveis socials com ara sanitat educació);
- Reducció de la taxa de desocupació i foment de la inversió productiva (aquella que genera riquesa i excedents empresarials que poden ser invertits en la creació de nous llocs de treball);
- Foment dels sectors terciari, quaternari i cinquenari (serveis, salut, educació, oci, etc.); Reducció de la jornada de treball i flexibilitat laboral (menys hores de treball perquè pugui treballar més gent,
- Economia ecològica respectuosa amb el medi ambient (producció que tingui en compte la necessitat de protegir i conservar el medi ambient); i
- Estat (entès com la institució que ha de dur a terme les polítiques antidiscriminatòries i redistributives acabades d'esmentar).
- Tot aquest conjunt de propostes tindrien l'objectiu d'arribar a l'Estat del benestar en què tots els ciutadans veurien cobertes les seves necessitats.

Val a dir també que el socialisme democràtic en el context europeu es planteja els objectius següents: Europa com a zona de pau (és a dir, com a zona en la qual no tingui lloc cap conflicte bèl·lic); Europa com a zona econòmica transnacional (és a dir, intensificació de les relacions mercantils entre països i regions); i Europa com a unitat política (és a dir, creació d'una unitat política supranacional que, bo i respectant-los, vagi més enllà dels estats i regions avui existents).

Pensadors principals: Eduard Bernstein, George Bernard Shaw

7.5. EL FEIXISME.

El feixisme és una ideologia pròpia d'entreguerres (1918-1939) que es caracteritza per un nacionalisme radical i la supeditació de l'individu a l'Estat.

El feixisme comença a Itàlia amb Benito Mussolini a 1918, i després s'extendrà per altres bandes, com Alemanya amb Adolf Hitler, i a Espanya amb Francisco Franco.

Es considera una tercera via entre el capitalisme i el comunisme. Aquestes

són les seves característiques:

- Nacionalisme radical
- Exaltació dels valors tradicionals del país.
- Anorreament dels corrents minoritaris
- El feixisme és militarista i agressiu.
- Supeditació de l'individu a l'Estat: No existeixen els drets i llibertats individuals. Per exemple, la llibertat d'opinió, de premsa, etc.
- Invalidació dels valors de la Il·lustració: El feixisme no creu en la igualtat entre persones. Pensen que hi ha una desigualtat natural, una jerarquia (ordre). Això va acabar derivant cap al racisme i el masclisme.
- Es recolza en l'exèrcit: El moviment feixista tenen el recolzament de l'exèrcit això permet imposar el seu criteri si cal violentament.
- Repressió de l'oposició: Ús de la policia i de les lleis per acabar amb els dissidents.
- Partit únic: Només hi ha un partit legal, els altres estan prohibits.
- Líder carismàtic: A aquest líder se li atribueixen una sèrie de valors que

- representen els interessos nacionals, la missió del líder era salvar al país.
- Ús intensiu de la propaganda: Tots els habitants d'un país reben contínuament missatges a favor del partit o del líder i les seves gestes.
  - Identificació entre el poble i el partit únic: El partit únic representa al poble.
  - Control dels mitjans de comunicació: L'estat té poder sobre els mitjans de comunicació i només es publica el que li és favorable.
  - Oposició al comunisme: El feixistes representen una reacció en front al comunisme. De fet ells es consideren un tercera via entre el capitalisme i el comunisme.
  - Acaben construint Estats totalitaris

8- Democràcia:

8.1. Els Requisits de la democràcia

A partir del segle XVIII la democràcia ha anat evolucionant i és present a quasi tots els països del món, encara que hi ha alguns països on no existeix. Perquè hi hagi democràcia s'han de complir una sèrie de factors:

- 1) Respectar la llei i la divisió de poders. El poder de l'Estat ha de dividir-se en tres parts independents que són el poder executiu, el poder legislatiu i el poder judicial. Aquesta teoria prové de l'il·lustrat francès Montesquieu
- 2) Tots els individus són iguals davant la llei
- 3) Eleccions amb sufragi universal
- 4) La llei ha de recollir els drets dels ciutadans

8.2. La democràcia directa

---> Va ser inventada pels grecs a Atenes durant s.V a.C. per Pèricles (dirigent d'Atenes)

---> Els ciutadans voten directament sobre aquells temes que els afecten.

---> Els grecs, es reunien a una plaça i allà discutien sobre diversos temes. Seguidament, els ciutadans amb els arguments que havien sentit anteriorment, votaven.

8.3. La democràcia indirecta o representativa

Consisteix en que els ciutadans elegeixen els representants i aquests representants són els que voten sobre les qüestions importants.

Conceptes:

- **Legalitat:** Es coneix com a principi de legalitat la prevalença de la llei sobre qualsevol activitat o funció del poder públic. Això vol dir que tot allò que emani de l'Estat ha d'estar regit per la llei, i mai per la voluntat dels individus. Consisteix en el compliment estricte de la llei.
- **Legitimitat:** La legitimitat té a veure amb el que es considera just i moral. La legitimitat pot variar en funció del temps i de la societat. Respecte al dret d'una persona o d'una institució a exercir el poder que se li ha atorgat, depèn del que considera la població si és just i correcte que exerceix el poder d'aquesta manera.
- **Estat:** institució que ostenta la sobirania en les societats modernes. L'Estat disposa d'una estructura administrativa que exerceix el poder de manera legal sobre una població determinada que viu dins d'un territori amb fronteres clarament establertes.
- **Anarquisme:** Teoria política i social que, basant-se en el principi de la llibertat individual, defensa l'abolició de tota forma de poder polític i la socialització de la propietat.
- **Liberalisme:** Grup d'ideologies polítiques, socials i religioses que afirma la llibertat de la persona i la supremacia de la iniciativa individual per sobre de la col·lectiva.
- **Oligarquia:** Sistema d'organització encapçalada per unes poques persones. Sol coincidir amb el govern de la minoria més rica.
- **Demagògia:** Demagògia és una estratègia utilitzada per aconseguir el poder polític que consisteix a apel·lar a prejudicis, emocions, por i esperances del públic per guanyar suport popular
- **Totalitarisme:** Aquest concepte fa referència als règims i les ideologies que restringeixen la llibertat individual i que acumulen tot el poder de l'Estat, sense restriccions ni divisions.
- **Teoria del contracte social:** El contracte social és un acord realitzat a l'interior d'un grup pels seus membres, com per exemple el que s'adquireix en un Estat en relació amb els seus drets i deures i els dels seus ciutadans.
- **Sobirania:** Que té autoritat sobre tot i sobre tothom.
- **Voluntat general:** Voluntat de la majoria dels individus que pretenen el bé comú de manera lliure i responsable.
- **Súbdit:** Habitant d'un Estat, com a persona sotmesa a les seves autoritats a qui ha d'obeir.
- **Ciudadà:** Habitant d'una comunitat política amb drets i deures.
- **Democràcia directa:** Forma de democràcia en la qual els ciutadans participen directament en el procés de presa de decisions polítiques.
- **Democràcia indirecta o representativa:** Forma de democràcia en la qual el poble delega la sobirania en autoritats triades de forma periòdica per mitjà d'eleccions lliures.
- **Autoritat:** Algú té autoritat quan els qui han d'obeir les seves ordres el respecten i el valoren. L'autoritat no es pot imposar; només pot sorgir de l'acceptació i el reconeixement dels altres.
- **Poder:** Capacitat que té una persona o institució per aconseguir que els altres obeeixen les seves ordres.
- **Poder polític:** Capacitat que té una persona o institució per aconseguir que els altres obeeixen les seves ordres. En el cas del poder polític faria referència a aquelles persones o grups que tenen càrrecs en una societat o una forta influència sobre ella.
- **Política:** Activitat orientada a la presa de decisions d'un grup per assolir certs objectius. També pot definir-se com una manera d'exercir el poder amb la intenció de resoldre o minimitzar el xoc entre els interessos oposats que es produeixen dins d'una societat.
- **Separació de poders:** Principi polític en algunes formes de govern, en la qual els

poders legislatiu, executiu i judicial són exercits per òrgans del govern diferents, autònoms i independents.

- **Drets inalienables:** Drets de les persones que no poden ser violats o ignorats en cap cas.
- **Monarquia:** Forma de govern en què el poder polític principal correspon a una sola persona designada per dret d'herència o per elecció.
- **Tirania:** Govern d'una sola persona que únicament pren en consideració el seu propi benefici.
- **Teocràcia:** Govern de Déu, govern dels representants de Déu a la Terra, governa la classe religiosa. Ex. Iran.
- **Democràcia:** Govern del poble, el poble tria els governants i pren les decisions importants ja sigui de manera directa o indirecta. Ex. França.
- **Aristocràcia:** Govern dels millors, els que es creuen els millors governen sense tenir cap oposició. És molt subjectiu. Pot ser una aristocràcia guerrera Ex. Esparta (s. V a. C.), una aristocràcia nobiliària o dels més savis (com proposa Plató a la República).
- **Dictadura:** Règim polític on hi ha una sèrie de gent que imposen la seva voluntat i no respecten els drets dels ciutadans. L'estat controla els mitjans de comunicació, es recolza normalment en la força de l'exèrcit, però no ho controla tots els àmbits de la societat, pot haver-hi organitzacions no controlades per l'Estat. Ex. Argentina (Videla); Xile (Pinochet)
- **Totalitarisme:** Règim polític on l'estat controla totes les organitzacions que hi ha dintre de la societat. L'estat ho controla tot. Ex. Espanya amb en Franco, Itàlia amb Mussolini, Alemanya amb Hitler, Rússia amb Stalin i altres. Actualment Corea del nord seria un exemple molt clar.
- Dictadura i totalitarisme tenen a veure amb el concepte grec TIRANIA, quan una persona exerceix el poder de manera injusta.
- **Monarquia:** Una sola persona exerceix el poder, però no té perquè fer-ho de manera injusta. Per Aristòtil defineix la monarquia com el govern d'una sola persona que governa cercant el bé comú.
- **Monarquia parlamentària:** Hi ha un rei, però el poder polític el té el parlament. Ex. Espanya, Anglaterra.
- **República:** En principi és un tipus d'Estat que no té rei, a partir d'aquí la denominació república pot abarcar diversos tipus d'Estat. Ex. França. Tenen un president de la república i no un rei. Iran és un tipus d'Estat molt diferent que també és una república, en aquest cas de tipus teològic.
- **Anarquia:** El moviment anarquista defensa que no hi pot haver cap poder per damunt de l'individu. El poder només pot sorgir de la lliure associació entre individus, això pot suposar que hi pot haver normes...
- **Moviment antisistema:** Conjunt d'entitats i ideologies que poden ser de caire molt diferent. Tenen en comú el fet de voler canviar la societat actual (sistema econòmic capitalista).
- **Sobirania:** La sobirania és el conjunt de poders polítics imprescindibles i inalienables que requereix una societat humana per a constituir-se en Estat.
- **Sobirania popular:** Fa referència a el poble i com aquest és la màxima representació del poder. La constitució francesa va ser el primer text legal que va establir la sobirania pel poble. El seu ideòleg va ser Jean Jacques Rousseau. El poder doncs prové del poble.
- **Jusnaturalisme:** filosofia que sosté que una llei és vàlida només si és justa, atès que tota llei ha d'estar d'acord amb la natura humana. Anirà evolucionant i donarà lloc al contractualisme.
- **Positivisme jurídic:** doctrina en filosofia del dret que planteja que únicament té sentit debatre i regular allò lligat a l'Estat i el seu ordenament jurídic. Per tant l'únic que pot fer les lleis és l'Estat i aquestes s'han d'obeir pel fet de ser lleis i de tenir l'Estat

al darrera. Nega l'existència de drets fonamentats en dret natural (jusnaturalisme). Les lleis existeixen perquè les ha imposat alguna autoritat.

- **Dret positiu:** Les lleis vigents en un moment determinat. És a dir, el conjunt de codis legals que un Estat té en vigor.
- **Dret natural:** El dret natural és un conjunt de normes i principis superiors que regeixen el comportament humà i poden ser coneguts pels humans. El concepte de dret natural s'oposa al de dret positiu, que és el conjunt de normes legalment vigents. Les doctrines que defensen, en major o menor grau, la superioritat del dret natural sobre el dret positiu reben el nom de jusnaturalistes, oposades a les doctrines positivistes que neguen la superioritat del dret natural o fins i tot neguen que el dret natural es pugui considerar un tipus de dret (l'únic dret seria el dret positiu).
- **Carisma:** Una espècie de do (don) que tenen unes determinades persones que les fa especialment indicades per atreure i mobilitzar a la població.
- **Estat de natura:** Situació en la que vivien els humans originàriament abans que es creés la societat.